

NEDERLANDA KATOLIKO

Maandblad, officieel Orgaan van den Nederlandschen
R.K. Esperantistenbond „Nederlanda Katoliko”,
gevestigd te 's-Hertogenbosch.

Opgericht 29 Augustus 1909. Bisschoppelijk en Koninklijk goedgekeurd
Ĉio per amo, nenio per forto. (*S. Franc. de Sales*)

Geestelijk Adviseur LAMB. J. J. M. POELL

Abonnementsprijs
f 1.50 per jaar
Eksterlanda Jarabono f 2.—

Adres der Redactie:
H. DAMEN
Brugstraat 10
's-Hertogenbosch.

Afzonderlijke nummers
20 cent.
Advertentiën
30 cent per regel.

Administratie: J. A. LEIBBRAND, Tilburg.

BESTUURSVERGADERING.

Op 15 Augustus had te Eindhoven een vergadering plaats van het hoofdbestuur van „Nederlanda Katoliko”. Afwezig waren mej. Beek, wegens verblijf buitenslands en de heer Roelofs wegens ziekte. Ook de geestelijke adviseur, de Z.Eerw. Heer pastoor L. Poell was aanwezig.

Door de vergadering werd de heer Marvee aangewezen als vertegenwoordiger van het hoofdbestuur bij de „Regionkunveno” in Noord- en Zuid-Holand. Ook zal de heer Marvee zich belasten met de inzameling van gelden voor het Zamenhofmonument (comité Onnen).

De heer Haenen had verzocht om van het redacteurschap van ons maandblad „Nederlanda Katoliko” te worden ontheven. Voorloopig werd wederom een commissie van redactie ingesteld, bestaande uit de heeren Westen, Korting en Damen.

Besloten werd de statuten te doen drukken en voor de leden en de afdelingen tegen betaling verkrijgbaar te stellen.

Vervolgens werd nog besproken de organisaties voor jonge Esperantisten, waaromtrent thans echter nog geen besluiten konden worden genomen. De vergadering die te 2 uur was aangevangen werd eerst te kwart over zes gesloten.

REDACTIE-COMMISSIE.

Het Hoofdbestuur van Nederlanda Katoliko ontving van den Heer H. Haenen te Heerlen mededeeling, dat het hem, voornamelijk uit hoofde van droevige familie-omstandigheden niet meer mogelijk is de redactie te blijven waarnemen. In afwachting van de

benoeming van een nieuwen redacteur zal, volgens besluit genomen ter bestuursvergadering op 15 Aug. te Eindhoven, de redactie worden waargenomen door de Heeren Westen, Korting en Damen.

Het hoofdbestuur zegt den Heer Haenen gaarne dank om de verdiensten die hij zich gedurende zijn redacteurschap verworven heeft en vertrouwt dat hij spoedig weer actief in onze schoone beweging zal kunnen optreden. H. D.

STATUTEN.

Deze zijn thans gedrukt en verkrijgbaar bij den penningmeester, den Heer J. Leibbrand, Rozenstraat 12 te Tilburg.

Voor *afdeelingen*: 5 cent per exemplaar ongefrankeerd.

Voor *anderen*: 10 cent per exemplaar franco per post.

VERSLAG VAN DE KASCONTROLE-COMMISSIE INZAKE DE FINANCIEN VAN „NEDERLANDA KATOLIKO” OVER HET TIJDVAK 1 JAN.—31 DEC. 1930.

De afdeeling Roosendaal, op de Jaarvergadering het nazien der rekening en verantwoording van den Penningmeester van N. K. opgedragen, wees hiervoor aan L. Kerremans en A. G. de Bakker.

Zij verklaren gaarne dat de boeken en bescheiden van den Penningmeester uitstekend in orde zijn bevonden en dat daarin geen fouten of onregelmatigheden voorkwamen.

De ontvangsten over bovengenoemd tijdvak bedroegen	f 1230.86
De uitgaven	f 1208.62

Batig saldo f 22.24

Overtuigd namens alle leden van N. K. te handelen, zeggen zij den Penningmeester, den Heer Leibbrand, hartelijk dank voor zijn ijverig en accuraat beheer.

L. M. KERREMANS.
A. G. DE BAKKER.

Roosendaal, 1 Augustus 1931.

DE „VOLKSKRANT” INTERVIEWT PASTRO FONT GIRALT.

In zijn nummer van 25 Augustus publiceert de „Volkskrant” een interview met pastro Font Giralt, dat, van journalistiek oogpunt gezien, buitengewoon belangrijk was.

Het uitgebreid artikel werd dan ook reeds den dag daarna in zijn geheel overgenomen door „De Tijd” en gedeeltelijk door eenige andere katholieke bladen.

Het zou van onze ruimte te veel vergen het interview zelve hier te doen overdrukken. Daarom publiceren wij slechts het commen-

taar, dat voor ons zeer belangrijke propagandistische waarde heeft. Enkele lezers van „De Volkskrant” gaven per Ingezonden stuk hun ingenomenheid met de publicatie te kennen en spoorden de redactie aan, zich verder voor de Esperanto-beweging te interesseeren. Wij laten verder het woord aan de „Volkskrant”:

Wij lezen en hooren veel van Spanje en zijn huidige bestuurders, maar wie zal ons zeggen of de talrijke persberichten steeds ten volle betrouwbaar zijn en een juiste afspiegeling geven van wat zich ginds in de breede lagen der bevolking afspeelt, en of wij ons hier, uit de beschikbare gegevens, wel een juist idee kunnen vormen van verhoudingen en toestanden in het land bezuiden de Pyreneeën?

* * *

Professor Juan Font-Giralt, hoogleeraar aan het seminarie te Gerona, voorzitter van de katholieke Esperantisten-internationale vertoeft momenteel in ons land; wij hadden het voorrecht hem dezer dagen in het Fraterhuis te Woensel te mogen opzoeken, waar wij door de gewaardeerde bemiddeling van den voorzitter van den Ned. R. K. Esperantistenbond, den heer H. Damen, een onderhoud hadden met dezen priester-esperantist, die geen vrees heeft voor de toekomst van Spanje, en die met groote welsprekendheid verhaalde van zijn volk en zijn land, dat kwade eigenschappen bezit, ongetwijfeld, maar welks vele goede daden óók geroemd moeten worden.

* * *

Het onderhoud met professor Font-Giralt, waarbij de heer Damen als tolk optrad, heeft nieuwe gezichtspunten geopend inzake de toekomst van Spanje, maar we hebben ook de overtuiging gekregen dat het Esperanto, waarvan zoowel de Spaansche professor als de voorzitter van den Nederlandschen Esperantistenbond zich feilloos bediende, een toekomst vol schoone perspectieven tegemoet gaat.

* * *

DE FABEL DER NEUTRALITEIT.

U kent ze wel, die lieve leugens, die gewoonlijk beginnen met: „Er was er eens.....”, of: „Heel lang geleden.....”, die U en mij, toen we nog in de kinderschoenen stonden, een bos van inspanning en genoeg op de wangen joegen. Ze waren mooi die fabels en dat zijn ze nog, ook al deden we sindsdien de wreede ontdekking, dat ze niet waar zijn. Neen, leelijk zijn ze niet ook al gelooven we er niet meer aan, althans niet meer aan dit soort.

Er bestaat nog een ander soort fabels: groote menschen fabels! Misschien even mooi, ook al beginnen ze niet met: „Er was er eens.....”, maar even onwaar. Bedrog dus? Welneen, bedrog veronderstelt boos opzet. Noem het: goede trouw, gebrek aan inzicht.

Een van die fabels is de fabel der neutraliteit.

Ze woekert ook in de Esperanto-beweging en ze tiert er welig. De heele fabel beslaat slechts drie regels:

„Esperanto is neutraal.

De Esperanto-beweging is neutraal.

Iemand, die niet neutraal is, is geen goed Esperantist.”

Ziedaar, de heele fabel. Er zijn een menigte variatie's bekend, maar ze kunnen alle tot deze drie regels worden teruggebracht. Als

in elke goede fabel is er een kern van waarheid voorhanden, de rest is „Dichtung”.

Het is in verband met hetgeen de heer de Wolf in 't laatste nummer van „Holanda Esperantisto” schreef, dat we hier eens nauwkeurig willen aanwijzen, wat de waarheid en wat de „Dichtung” in deze fabel is.

„Esperanto is neutraal”. Voorzeker; en er is dan ook geen enkele propagandist, die het Esperanto op deze eigenschap niet laat voorstaan. Esperanto is neutraal, wanneer we met dat woord „neutraal” bedoelen, dat het Esperanto niet speciaal een of andere taal of taalgroep voortrekt, zoodat het aanleeren ervan voor de een, uit hoofde van zijn moedertaal, gemakkelijker is dan voor de ander. Ja, we zijn overtuigd, dat zonder deze eigenschap het Esperanto het even ver gebracht zou hebben, dan elk ander internationaal taalproject, d.w.z. niet ver. Het Esperanto is dus neutraal, en deze neutraliteit (lees: internationaliteit) is één van haar voornaamste en beste eigenschappen. In elk ander opzicht is het echter even neutraal als elke nationale taal. Ook de nederlandsche taal is neutraal, als we n.l. onder taal verstaan de gramatica en de woordenschat.

Het denkbeeld alleen al van een specifiek katholieke-, vrijdenkers- of arbeidersgramatica of dictionnaire is reeds iets absurds.

Is daarom alles wat in b.v. het Nederlandsch geschreven staat neutraal? Wij weten beter.

De taal, waarvan zich b.v. een Vondel bediende is dezelfde als die van het schunnigste pamflet.

Het Esperanto, het zij nogmaals in den treure herhaald, maakt daarop geen uitzondering. Het staat dus vast als een paal boven water, het Esperanto is in dit opzicht niet neutraal en kan niet neutraal zijn, omdat het Esperanto als elke andere taal een middel is om de menschelijke gedachten uit te drukken en te conserveeren. Toch schijnt menigvuldig de meening opgang te doen, dat er ook in dit opzicht bij het Esperanto van neutraliteit sprake is. Ziedaar de „Dichtung” van de fabel, die goeddeels te goeder trouw gebaseerd is op een begripsverwarring van het woord neutraal.

Maar de fabel is nog niet uit. De boven aangeduide foutieve veronderstelling, gevoegd bij de opzettelijke bedoeling van Dr. Zamenhof om door middel van het Esperanto de eenheid onder de volkeren te bevorderen, leidt tot de bewering: „De Esperanto-beweging is neutraal”. Ook in deze bewering gaan *Wahrheit* en *Dichtung* hand aan hand. In de eerste plaats dit: Dr. Zamenhof heeft op het eerste congres geen „deklaracio” afgelegd betreffende de Esperanto-beweging maar betreffende de Esperantototaal.

Uit en door het feit, dat Dr. Zamenhof zijn schepping in het licht gaf ter bevordering der internationale eenheid zou b.v. een nationalistische Esperanto-beweging scherp te veroordeelen zijn.

We verhalen ons niet, dat er buiten de taalverschillen, die we

verticale verschillen zullen noemen, nog andere, horizontale, verschillen bestaan n.l. godsdienstverschillen, standsverschillen en de groote scheiding tusschen goed en kwaad, wat men daar ook onder mag verstaan.

Die door middel van het Esperanto te overbruggen is zelfs aan Dr. Zamenhof als een onmogelijkheid voorgekomen. Wel heeft Dr. Zamenhof er de nadruk op gelegd, dat elk Esperantist in geweten verplicht was zijn Esperantokennis in dienst van het goede aan te wenden, maar iedereen weet hoe ruim dit begrip is.

Wel poogt de z.g. neutrale Esperanto-beweging een vage lijn aan te geven, maar zij mist daartoe elke bevoegdheid. Iedere nadere bepaling daaromtrent zou haar trouwens de zoo hoog geprezen neutraliteit doen verliezen. Uit het oogpunt van strikte neutraliteit is zij zelfs al reeds te ver gegaan door haar propaganda voor een vaag omljnde broederliefde. Zij doet dus min of meer aan ethiek, heeft haar eigen levensbeschouwing, hoewel niet scherp omljnd, en is dus uit hoofde daarvan niet meer neutraal. Zij is dus een strooming, al bekent zij geen kleur, een strooming, waartegenover wij, katholieken op verschillende punten wel sympathiek kunnen staan, maar waarin een katholiek krachtens zijn beginselen niet thuis hoort, want naast haar vage begrippen omtrent internationale verbroedering, kunnen wij plaatsen de scherp omljnde Christelijke wetten van recht en naastenliefde.

Wij ontzeggen aan de neutrale beweging haar bestaansrecht niet, maar wij ontzeggen haar het recht om op Esperanto-gebied monopolie te spelen en verwijten te richten omtrent het gebruik van het Esperanto op ander, i.c. katholiek, terrein.

Wij pleiten voor het goed recht onzer katholieke Esperanto-beweging, d.i. het Esperanto te gebruiken in dienst onzer beginselen.

De heer de Wolf stare zich niet blind op de Katholieke propaganda, door middel van het Esperanto. Hij bedenke, dat het taalverschil ook in het Katholieke kamp tot heden een hinderpaal was voor wederzijdsche hulp en wederkeerige waardeering. Die te helpen bevorderen is vooral niet het minst het doel der Katholieke Esperanto-beweging. Waar, bovendien, het Esperanto in menigvuldige gevallen de aanleiding en het middel is tot het meest ergerlijk diletantisme, daar zal hij zich moeten verheugen, het Esperanto in dienst te weten van een serieuze taak.

De schoonheid van het Esperanto, zal, juist als bij de fabel, niets inboeten, nu we de waarheid weten.

J. H. WESTEN.

SPAANSCH.

Geachte heer Redacteur,

In het avondblad der Maasbode dd. 29 Aug. komt o.a. een artikel voor, betreffende het 2e Internationale Congres v. Linguisten, gehouden te Genève.

Voor ons, Esperantisten, komen in dit verslag enkele lezenswaardige regels voor, waaruit weer 'ns blijkt, hoe slecht vele personen op de hoogte zijn van het essentiële in onze beweging, zelfs als zij „geleerden” en bovendien nog „linguisten” zijn („Taalkundigen” schijnt niet „geleerd” genoeg te klinken in de ooren van geleerden).

Ik laat hier 'n gedeelte uit bovengenoemd verslag volgen, welk gedeelte speciaal betrekking heeft op het thema „internationale taal”. Dit luidt als volgt:

Een hoogst actueele en ook voor niet-linguisten belangwekkende kwestie is die, welke in vraagvorm luidde:

„Wat is uw meening omtrent de aanneming van een internationale taal?” Waarmede, zooals Meillet zeide, de linguïstiek voor het eerst belangstelling toonde voor een groot practisch probleem. Een internationale taal is over het algemeen wenschelijk, maar onderscheid moet gemaakt worden tusschen een levende en gesproken taal, die als internationaal aanvaard wordt en een kunsttaal als b.v. Esperanto, Volapuk, langue bleue. Tegenover de kunsttalen staan de geleerden over het algemeen sceptisch.

Sommigen noemen haar onmogelijk wegens onoverkomelijke praktische bezwaren, anderen staan er onverschillig tegenover. Slechts een enkeling treedt voor de kunsttalen in het strijdperk. Aan de discussie wordt ook deelgenomen door Pater B. Speekman S.J., leeraar aan het Canisius-College te Nijmegen. In een feilloos Duitsch houdt hij een vlotte en geestige rede, die aandachtig wordt aanhoord. Spr. acht het niet wenschenswaard een kunsttaal als algemeene hulptaal aan te nemen, wil liever een bestaande taal een internationaal karakter geven en spreekt zich hierbij uit voor het Spaansch.

Daar komt bij dat Spanje geen land is van een op den voorgrond tredende positie, want dit zou voedsel geven aan nationalisme en chauvinisme. Een internationale taal is mogelijk, maar haar duur twijfelachtig.

Zij is niet zoo zeer noodzakelijk voor geleerden, die internationale congressen bijwonen (luid applaus!) dan wel voor de middelmatig ontwikkelde menschen en bij deze categorie is het gevaar voortdurend aanwezig, dat zij uitdrukkingen, speciaal eigen aan hun moedertaal, letterlijk vertalen in een vreemde taal en zodoende onbegrijpbaar zijn voor hun anders sprekende hoorders.

Na deze discussie werd de vergadering gesloten.

En nu, esperantisten, nu de geleerde heeren linguïsten, confererend te Genève uitgemaakt hebben, dat 'n kunsttaal „sceptisch bekeken moet worden” en „niet wenschenswaard” is verscheur nu uw Esperanto leerboeken, gooi ver van u af Esperanto leesboeken en tijdschriften, verbrandt uw Esperanto-woordenboeken, verban alle Esperanto-kennis uit uw hersens,..... en verdwijn weer dieper in de put van taalverscheidenheid dan ooit te voren.....

Mogelijk is het beter toch nog even te bedenken, alvorens tot bovenstaande uiterste maatregelen over te gaan, want..... kijk 'ns, misschien zou er toch nog wel een of ander argument zijn, dat óns toch wel 'n beetje vasten grond onder de voeten geeft, niettegenstaande we te vechten hebben tegen geleerde heeren linguïsten, bijeen te Genève op het 2e Internationaal Congres.

Werkelijk, er schieten flitsen door m'n kersepit, die lijken..... op..... „Internacia Kongreso”, alleen ontbreekt er nog iets,..... o ja ik heb 't..... „la dudek tria”.

Hé..... dat scheelt wel, 23 of 2, dus daar hebben *wij* inderdaad 'n voorsprong die 'n uitgangspunt kan zijn, ons 'n stapje verder te wagen, want.....

Wij Esperantisten hadden *Esperanto*-congressen, waar uitsluitend Esperanto gesproken werd, terwijl..... op het linguïsten congres in Zwitserland door 'n Hollander Duitsch gesproken wordt, zich uitsprekend, om als internationale taal „Spaansch” te gebruiken.

Speciaal wordt alsnog vermeld, dat deze spreker, de Eerw. Pater B. Speekman, S.J. uit Nijmegen, feilloos Duitsch sprak, wat onder „linguïsten” blijkbaar iets aparts schijnt te zijn.

En wij Esperantisten, vermelden wij 't ook telkens, als er iemand feilloos Esperanto heeft gesproken??

Waarlijk, ik begin me sterker te voelen!

Die „Spaansche taal” zit me alsnog in den weg.

Ik heb 'n gruwelijke hekel aan woorden leeren en grammatica studeeren, en nu gaan die heeren in Genève zeggen, dat, willen we 'n internationale taal hebben, we Spaansch moeten leeren.

Om Esperanto te leeren, heb ik 'n half jaar ruim noodig gehad, hoelang zal ik nu weer moeten studeeren, om eventueel in de geleerden te komen van de aanhangers der nieuwe wereldtaal Spaansch, hoe dik is de grammatica, en hoeveel maal meer woorden zijn er in 't Spaansch ten opzichte van Esperanto. O, ja, en dan bestaat er nog 'n spreekwoord „geen regel zonder uitzonderingen”, waaraan Spaansch waarschijnlijk ook wel zal lijden. Kunt u me inlichtingen verschaffen, mijnheer de Redacteur? Om dan nog niet te spreken van nationalisme en chauvinisme, dat wèl zal bestaan.

Ik heb 'n vriend van me, ook Esperantist, het bovenstaand artikel voorgelezen. Die gaf als antwoord 'n zucht en vervolgens de karige woorden „ze moesten die pater Speekman 'ns enkele dagen naar Arnhem bij pastro Ĉe in den kost doen, welk antwoord kort, doch..... voldoende was. Of (en dit is 'n idee van mij) we zetten dezen pater Speekman en de „spaansche” pastro Font Giralt met z'n tweeën in 'n goed gesloten kamer, en laten de heeren duelleeren op het thema „Spaansch of Esperanto” met vlijmscherpe argumenten, zoo lang tot er één doodelijk (geestelijk) gewond den strijd opgeeft.

Ik voel me steeds behaaglijker, m'n esperanto boekenschat blijft voorloopig nog leven, ik zal weer volop Esperanto corresponderen en spreken.....

Esperanto spreken op 'n internationaal congres met Esperantisten van allerlei kleur uit allerlei landen, in Krakov, Oxford, weet ik waar, dat is 't groote ideaal van elk Esperantist, zelfs al is hij geen geleerde, doch 'n doodgewone „kleine man” 'n arbeider of 'n boer. Geleerden hebben op internationale congressen geen

internationale taal noodig (?), doch wij, niet geleerden, hebben 'n internationale taal wèl noodig. Of zouden internationale congressen het monopolie zijn van „geleerden“?

Tenslotte een vraag, waarop geen antwoord te vinden is in het geheele verslag, en wel deze: *Waarop steunt de bewering, dat 'n KUNSTtaal niet wenschenswaard is?* En hier zit toch de knoop van het geheele vraagstuk. „BATALANTO“.

EEN DOELTREFFENDE PROPAGANDA.

Men meldt ons uit Dordrecht:

Op Koninginnedag stond op het programma der feestelijkheden o.a. een *Bloemencorso*.

Het bracht den bekenden Esperanto-libristo *Joh. Broekhuijsen* alhier, op het denkbeeld dit dienstbaar te maken aan de propaganda voor onze wereldtaal.

Op een rijwiel werd een houten geraamte geplaatst, met klimop omkransd en daartusschen met groene letters over de geheele breedte: *Leert Esperanto!*

Boven in de boog Esperanto-librejo *Joh. Broekhuijsen* en daaraan hangend een groote groene ster van mos met klimop bekleed, waarop in 't midden een zilveren E.

De wielen aan beide zijden met het bekende Esperanto-propaganda-plakkaat, ontwerp fraulino Bresler: „Esperanto, de oplossing van het talenvraagstuk,“ enz.

Door een dichte menschenmassa werd zoo 1½ uur langzaam door Dordrecht's straten gereden en duizenden langs den weg spelden de woorden: „*Leert Esperanto*“.

Voorwaar een doeltreffende reclame, die bij alle mogelijke op-tochten dienst kan doen en niet al te kostbaar is.

SPIEGEL!

Wij lezen in „Laborista Esperantisto“ van 19 Sept. 1931:

Binnen 2 maanden groeide onze Federatie met 200 leden tot 1800.

Hoeveel hebt gij daartoe bijgedragen?

Niets, welnu helpt dan mede aan de volgende 200.

Op naar de 2000.

* *

De 53e afdeling opgericht.

Enige kameraden te **Zutfen** zijn er in geslaagd een afdeling op te richten met 10 leden. Sekretaris is P. J. Bats, Laarstraat 105, Zutfen. Het gaat goed in 't Gelderse. Wie volgt?

* *

Tien jaren SAT-werk.

Het was de vorige maand 10 jaar geleden, dat te Praag door een handjevol mensen Sennacieca Asocio Tutmonda werd opgericht. Ieder die onbevooroordeeld nagaat, wat SAT in deze tien jaren met de bescheiden middelen, die hem ten dienste stonden, heeft verricht, zal moeten toegeven, dat dit een prestatie is, die respect afdwingt.

In deze tijd groeide het aantal leden van enige honderden in 20 landen tot ongeveer 6000 in 40 landen.

SCIIGO DE LA CENTRA NEDERLANDA KATOLIKA ESPERANTOLIBREJO!

Kiel Vi, eble legis en Katolika Vivo, la abonmono de „Espero Katolika“ kaj „Katolika Vivo“ de nun estu pagota al nia entrepeno.

Ni memorigas la abonantojn ke la prezo de la supre diritaj gazetoj estas f 3.50 ĉiu jare.

Nia poŝtkonto estas 19313.

ALIFLANKE DE LA BARIKADO.

Estas kelkafoje tre bone rigardi aliflanken de la barikado, por vidi kion faras la najbaro, ĉar lia agameco povas instigi nin al plivigla laboro. Do IKUE-anoj rigardu iomete en la SAT-tereno, kiel la klasbatalaj laboristaj esperantistoj fervore apogas sian gazeton. Tion sciigas al ni Sennaciulo de la 16 julio lasta.

La nombro da abonantoj montras, ke Sennaciulo restas la sola granda periodaĵo de l' prolet-esperantistoj kaj — en la kadro de l' tuta esperantista movado, ĝi plue tenas sian lokon kontraŭ la sola semajna organo de l' neŭtral-esperantista movado: *Heroldo de Esperanto*. Ĉi lasta atingis laŭ sciigo presita en sia n-o 25 je 1. 6. 31 staton de 2850 pagantaj abonantoj. Nu, Sennaciulo havis je fino de marto 1931 2609 pagantojn abonantojn, do nur iomete malpli ol la neŭtrala samajna organo; malgraŭ la perdo de siaj sovetiaj (1100) abonantoj pro la konataj cirkonstancoj, kaj ankaŭ malgraŭ la fakto, ke terura senlaboreco ĉiuloke malhelpis la disvolviĝon de l' abonant-varbado.

Sed estas tute evidente, ke eĉ se tiu malfavora stato daŭrados (krom en Sovetio, Sennaciulo ja ankaŭ estas malpermesita en Italio, Bulgario, Hungario, Litovio Jugoslavio) — nia gazeto ĉe ioma fortostreĉo, iom intensiga varbado de l' K-doj povos baldaŭ superi *Heroldon* rilate al la nombro da abonantoj. Ĝia pozicio restas forta, kaj post la krizo, kiu skuis ĝin dum ĉi lasta jaro, rezistinte al furiozaj atakoj, ĝi jam ekpreparas novan ekantaŭeniron por okupi tiun lokon, kiu konvenas al la organo de la SAT-anaro.

Aliparte la Bulteno de la Centra Komitato de Sovetrespublika Esperantista Unio sciigas, en sia no. 10-11, ke la alia klasbatala revuo de sovetoj eldonata: Internaciisto kalkulis, fine de junio ĉi-jara, 3.500 abonantojn.

Sekve la proleta esperantista movado havas du organojn, kies abonantaro ciferas almenaŭ 6.000. Sen komentario, ĉu ne!

„Espero Katolika“.

AFDEELINGSNIEUWS.

LA KATOLIKA STELO.

(Rotterdam.)

Bezoek van Prof. Font Geralt.

Dezer dagen had de Rotterdamsche R. K. Esperantisten-club het voorrecht den Bonds-president van I.K.U.E. prof. Font Geralt in haar midden te hebben,

die 'n vlotte amusante causerie over de ervaringen van z'n Europeesche rondreis hield.

Verskillende malen had de Eerw. spr. ondervonden dat bij de internationale politieke verhoudingen het aanvaarden van 'n nationale taal tot wereldtaal absoluut practisch onmogelijk is. Ook het latijn, aldus spr., bleek ongeschikt door haar moeilijkheid om 'n aangenaam en juist begrijpend gesprek te voeren. Hetgeen spr. met grappige voorbeelden van misverstand bewees. Terwijl Z.Eerw. dank het Esperanto, 'n zeer aangename en dankbare reis door veertien landen gemaakt heeft.

Verder betoogde spr. dat het Esperanto meer is dan 'n taal. Het is voor den Katholiek 'n leeken-apostolaat en hoog tijd wordt het dat ons de oogen opengaan om te zien naar de overzij, waar de vijanden des geloofs reeds lang de kracht van dit wapen begrepen hebben.

Zijn geloofsgenooten te overtuigen van de groote waarde van het Esperanto voor Christus' Kerk is het voornaamste doel van zijn reis.

In het tweede gedeelte van z'n causerie schetste Z.Eerw. de levenswijze en karakters van het Spaansche volk terwijl ook de treurige huidige toestanden aldaar de revue passeerden.

Zaterdagmiddag werd de vroolijke Spanjaard door 'n groepje Esperantisten met de belofte van „gis revido" naar den trein gebracht.

„Msb."

Groningen:

Por la unua fojo, post la libertempo la membraro de „Pio Deka" kunvenis en la legosalono de la „Leo Gebouw" vendredon la 18an de Septembro.

Post la malfermo per la kristana saluto kaj laŭtlegado de la protokolo pri la antaŭa kunveno la prezidanto komunikis ke nia malgranda klubo eble post mallonga tempo faros paŝon antaŭen, ĉar per la ĉefestraro de N. K. ni esperas ke ni baldaŭ akiros Religian konsilanton.

Dum la antaŭaj kunvenoj oni preskaŭ neniam uzis la esperantan lingvon. La prezidanto jam ofte klopodis ke la membroj faru tion, sed li ne sukcesis. Nun oni akceptis proponon de la sekretariino kaj oni decidis paroli Esperanton nur dum $\frac{1}{4}$ aŭ $\frac{1}{2}$ horo. Ĉiu, kiu, ne volas tion, devos silenti en ĉiuj lingvoj dum tiu tempo aŭ alie ŝi aŭ li devos pagi por ĉiu holanda frazo unu cendon. Post kantado kaj disdonado de enigmo la prezidanto fermis la viglan kunvenon kutimmaniere je la 10 $\frac{1}{2}$.

LA SEKRETARIINO.

OFICIALA MALFERMO DE LA ESPERANTO-DOMO EN ARNHEM.

En ĉeesto de kelkaj aŭtoritatuloj kaj de multaj samideanoj diverslandaj la 11an de Aŭgusto okazis la oficiala malfermo de la Esperanto-Domo en Arnhem.

Sinjorino Isbrücker, direktorino de la Int. Cseh Instituto de Esperanto en Hago, ĉiujn bonvensalutis.

Post ŝi, Sro. Omloo, ŝtata inspektoro de la publika instruado paroladis en la nomo de la ministro de Instruado, Artoj kaj Sciencoj. Due Sro. Gerards, delegito de la ministro de Komerco kaj Industrio

parolis pri la utileco de Esp. en la rilatoj kun nesamlingvanoj kaj nome de lia ministra moŝto tutkore gratulas la fondintojn.

La urbestro de Arnhem, Sro. Mr. de Monchy, *Esperantlingve* pritraktis la kielon kaj kialon de la fondo de la Esperanto-Domo en Arnhem kaj oficiale malfermis ĝin.

Post li, Sro. Pastro Cseh tutkore dankis la eminentulojn kaj ĉiujn ĉeestantojn kaj diris ke de nun Arnhem estos tio en Esperantujo kio estas Londono en Anglujo, Parizo en Francujo aŭ Berlino en Germanujo. Kiu volas studi la anglan iru Londonon, la francan iru Parizon, la germanan iru Berlinon sed studento de Esperanto venu al Arnhem.

Sro. Profesoro Casimir, rektoro de la unua kurso, grandan faris paroladon pri la ideala flanko de nia movado kaj la ĉeestantoj danke tre longe aplaŭdis.

Kelkaj samideanoj nun havis la okazon gratuli la direkcion. Tio okazis i.a. en la nomo de L.E.E.N. de N.K. kaj de Ekzamena Komitato kies delegito Sro. Heilker nome de la Komitato donis kelkajn pizojn, (gld. 100) por kuiri ilin siatempe.

Post la kunveno multaj faris promenadon tra le bela parko ĉirkaŭanta la Domon.

ARNHEMANO.

OFICIALA MALFERMO DE LA UNUA ESPERANTA KURSO EN LA MEZGRADA KOMERCLERNEJO „DE HANZE” EN ARNHEM.

La 21an de Sept. vespere je la oka, la prezidanto de la estraro de la suprenomita komerclernejo, Sro. J. v. Daal malfermis la kunvenon en kiu i.a. partoprenis Sro. H. Damen la prezidanto de N.K., Sro. v. Vliet delegito de K.E.R.N. (Kristana Esperanta Rondo Nederlanda) kaj Sro. J. Klawer prezidanto de la Arnhema Kat. Esperantista Klubo, „La Rejna Stelo”.

Sro. Omloo, ŝtata inspektoro de instruado, kaj la Katolikaj skabenoj de Arnhem Sroj Meyer kaj v. d. Sand pro oficdevoj ne povis ĉeesti. Sro. H. Damen en tre belaj vortoj laŭdis la estraron kiu proprainiciative Esperanton enkondukis inter la fakojn de la lernejo. Plue li faris paroladon precipe pri la katolika vidpunkto en la Esperanta movado. Longe la dankaj ĉeestantoj aplaŭdis.

Sro. v. Vliet tutkore gratulis la estraranojn pro ilia iniciativo kaj diris ke la kurso havas la plenan simpation de K.E.R.N. Post malgranda sed tre grava parolado de Sro. Damen en Esperanto, la kursgvidonto komencis la unuan lecionon laŭ la fama Cseh-metodo. En la paŭzo oni havis la okazon anonci sin por la kurso. Jam de nun estas certe ke almenaŭ du kursoj okazos dum la tuta lerneja jaro. Je la deka la prezidanto, dankinte la ĉeestantaron, fermis la kunvenon.

ARNHEMANO.

Prof. Pastro Font Giralte Ca "La Suda Sono".
Reusel (Nederlando) 29 AÜg 1931.

DE ESPERANTO-FEESTDAGEN IN EINDHOVEN.

Vrijdagavond om 8 uur had in het gebouw Appollo's Lust de eerste ontmoeting plaats van de Esperantisten, die reeds waren gearriveerd ter bijwoning der beide feestdagen. Onder hen bemerkten we den Voorzitter der Internationale Katholieke Esperanto-Vereeniging Pastro Font Giralt, die, alsmede mejuffrouw Larroche, de kranige dame, eveneens lid van het hoofdbestuur, die de reis van Parijs, ondanks haar 78-jarigen leeftijd, nog alleen had aangedurfd.

Totaal waren ongeveer 30 personen aanwezig.

De heer P. A. Schendeler heette de aanwezigen van harte welkom en sprak den wensch uit, dat de komende dagen aan het doel zouden beantwoorden en naast Esperanto, wat slechts een middel is, de Katholieke actie wederom een trapje hooger erdoor zou komen.

Zaterdagmorgen begonnen de Esperantisten Eindhoven binnen te komen en gedurig waren de Eindhovensche „Samideanoj" aan het station aanwezig om de aankomenden te verwelkomen.

Om 10 uur begon de Mis in de kapel der Eerwaarde Paters Augustijnen, gecelebreerd door Pastro Font Giralt, die ook een predicatie in het Esperanto hield naar aanleiding van Maria's Hemelvaart.

Het aantal toen aanwezige Esperantisten schatten wij ongeveer op 200. Na de H. Mis begaven allen zich naar het feestgebouw.

Om half 12 waren allen aanwezig bij de aula van de Philips' kleuterschool, waar door Philips speciaal voor de Esperantisten de bekende Ivens film werd afgedraaid.

Om 4 uur in den namiddag opende de heer F. Smarius uit Tilburg, Voorzitter der Zuidelijke „Regiontagoj", de vergadering. Toen bemerkten wij onder de aanwezigen vertegenwoordigers uit 5 vreemde naties, n.l. Spanje, Hongarije, Frankrijk, Engeland en Duitschland. Na de diverse officieele mededeelingen, zooals rapporten van secretaris en penningmeester, alsmede na het zingen van het Brabantsch Esperantistenlied, hield de heer Schendeler een voordracht over de „Organisatie van de Jeugd in katholiek Nederland".

Na eenige gedachtenwisseling wordt besloten te trachten zooveel mogelijk het Esperanto bij de jeugd te onderwijzen en bij genoegzame deelname een speciaal Esperantokrantje te doen verschijnen.

De jeugdorganisatie zal aansluiten bij Nederlanda Katoliko en is daardoor lid van de Internationale Katholieke Esperanto-vereeniging.

Om 7 uur ving de feestavond aan met een openings- en welkomstwoord van Pastro Font Giralt waarna de opvoering begon van het Esperanto-tooneelstuk in drie bedrijven: „Fratoj Meleagro" in het Hollandsch bekend onder den naam „Gebroeders Kalkoen", en voor deze gelegenheid speciaal in het Esperanto overgezet. De toeschouwers hebben gegierd van het lachen en we mogen met trotsch zeggen, de Eindhovensche Esperantisten hielden zich kranig. We vernamen, dat dit stuk in 7 weken vertaald, ingestudeerd en kant en klaar, zonder coupeeringen, gespeeld werd. Wij noemen dit werkelijk een groote prestatie.

Zondagmorgen verzamelden alle Esperantisten zich weer om 10 uur in de Kapel der Eerw. Paters Augustijnen ter bijwoning van de H. Mis, die thans door Pastro Ramboux uit Parijs, werd opgedragen. Pastro Font Giralt hield wederom de Esperanto-predicatie. Om 12 uur waren allen weer in Appollo's Lust present, ter bijwoning van de algemeene vergadering. De voorzitter, Pastro Font Giralt opende de vergadering en heette alle aanwezigen hartelijk welkom. Daarna werden enkele brieven voorgelezen van buitenlanders die niet aanwezig konden zijn en hunne stemmen op wel aanwezigen overdroegen. Vervolgens werden door de verschillende vertegenwoordigers uit binnen- en buitenland nameus hun vereeniging of groep begroetingen overgebracht. Hierna ging men tot de agenda over.

Allereerst verslag van Pastro Font Giralt over zijn reis door Europa.

Deze bezocht achtereenvolgens 11 landen, 8 vereenigingen of groepen van de

Intern. Kath. Esp. ver., 13 plaatsen; hij hield 10 redevoeringen, waaronder 2 per radio (Weenen en Breslau) en werd 4 keer geïnterviewd door journalisten.

Zijn reis begon in Parijs, daarna wilde hij Duitsland bezoeken om van daar uit naar Oostenrijk te gaan, echter vanwege de economische crisis werd de reisroute veranderd en ging hij naar Luxemburg, van daar uit naar Zwitserland. In dit land zijn thans 20 leden van I.K.U.E., terwijl er eerst slechts 2 of 3 waren.

Daarna bezocht hij Oostenrijk. Hier ging de zaak niet zoo goed en Pastro Font Giralt is dan ook van plan nogmaals er heen te gaan om te trachten daar gunstiger resultaten te behalen. Vervolgens werd Hongarije bezocht, waar de beweging ook wel beter kon bloeien dan zij thans doet. Hierna volgde een bezoek aan het congres te Krakow. Hier hield de spreker een redevoering uitsluitend voor katholieken, welke de meest bezochte vergadering werd van het geheele congres d.w.z. van de aparte bijeenkomsten (Nader vernemen we nog, dat Pastro Font Giralt den eersten prijs behaalde voor de beste redevoering). Het resultaat was, dat ongeveer 30 Polen zich aansloten bij I.K.U.E., terwijl waarschijnlijk nog meerdere zullen volgen, eveneens 3 Franschen en 1 Noor. In Polen werd tevens een katholieke afdeling gesticht. In Breslau zijn niet veel leden, maar de weinige die er zijn, zijn werkzaam en daarom biedt Breslau goede vooruitzichten. In Berlijn zijn momenteel twee Esperanto-vereenigingen. Hier sprak Pastro Font Giralt over de noodzakelijkheid van de samenwerking mede in verband met het feit, dat op de Berlijnsche lagere scholen Esperanto wordt onderwezen en dus de Katholieke jeugd zich moet organiseren.

Op 14 Augustus arriveerde Pastro Font Giralt te Eindhoven.

Het ligt niet in onze bedoeling, alle discussies te behandelen, die zich gedurende de vergadering opdeden. Wij veronderstellen, dat ieder Esperantist, die werkelijk belang stelt in de beweging zeer zeker deze vergadering zal bijgewoond hebben. Alleen willen wij even aanhalen, dat het internationale Katholieke Esperantoblad „Espero Katolika“ met als bijblad „Katolika Vivo“, van welks verschijnen men den laatsten tijd niet zeker meer was, door medewerking van enkele steunpilaren, en hieronder mogen we zeker wel noemen Frater Wigbertus van Zon uit Reusel, zal blijven voortbestaan. Ons Katholieke blad MOET blijven bestaan, want verdwijnt dit, dan verdwijnt daarmede alle uitingskracht der katholieke beweging en dit zou niet alleen een catastrofe, maar tevens schande zijn voor de Katholieke Esperantisten zelf.

Het volgende R. K. Esperantocongres zal, indien de omstandigheden dit toelaten, in 1932 gehouden worden te Lourdes.

Om 7¼ uur sloot de Voorzitter de vergadering. Hierna volgde een gezellige bijeenkomst, waarin Pastro Font Giralt vertelde over de humoristische voorvallen op zijn Europa-reis ontmoet.

Wij kunnen in één woord zeggen, dat de Esperantofeestdagen een groot succes geworden zijn, er tevens aan toevoegende, dat juist door Esperanto, d.w.z. door het feit, dat iedereen verstaan en begrepen werd dóór iedereen, ondanks dat 6 verschillende naties met elkaar van gedachten wisselden, de deugdelijkheid van deze wereldtaal opnieuw schitterend werd bewezen.

(Eindh. en Meijerijische Courant).

PASTRO FONT GIRALT TE REUSEL.

Reusel..... Frato Wigbertus van Zon.

Deze twee namen worden in de Esperantowereld in één adem genoemd, en wat wonder. Wie is de groote drijfkracht voor de beweging in Reusel en omstreken? Wie is de groote man als er propaganda voor de Katholieke beweging in Nederland te voeren valt? Frater Wigbertus van Zon.

Ook hij was weer op het idee gekomen om in Reusel een Esperantofeestavond te bereiden.

Zaterdagavond zouden in Reusel aanwezig zijn: 1e. de voorzitter der Reuselsche vereeniging; 2e. de voorzitter der Ned. Vereeniging de heer Damen uit

den Bosch, en last not least ten derde de voorzitter der Internationale vereeniging Pastro Font Giralt.

In Reusel zou Pastro Giralt zijn eerste openbare redevoering hier te lande houden.

Aanwezig waren o.m. de Deken, kapelaan en het geheele bestuur der Esperanto-vereeniging „La Suda Suno”. Na het zingen van het Reuselsche clublied opende de voorzitter, de heer Willekens met den Chr. groet, heette vervolgens alle aanwezigen, in het bijzonder Pastro Font Giralt en den heer Damen van harte welkom en bracht den dank der Reuselaars over, die het een groote eer vonden Pastro Font Giralt en den heer Damen in hun afgelegen „gehucht” te mogen ontvangen.

Frater Wigbertus vertolkte het gesprokene en memoreerde hoe 8 maanden geleden de Reuselsche club werd opgericht en thans over de 100 leden bevat.

Hierna zeiden 2 kleuters van resp. 6 en 7 jaar het „Onze Vader” en „Wees Gegroet” in het Esperanto op.

De heer Damen dankte Frater Wigbertus voor het welkomstwoord en ging na, wat deze laatste beteekent voor de Kath. Esp. organisatie in Nederland.

De Reuselsche Harmonie speelde hierop zeer verdienstelijk een marsch en hierna betrad Pastro Font Giralt den kathedraal. De vertolking in het Nederlandsch werd verzorgd door den heer Damen.

Het eerste gedeelte van de redevoering van Pastro Font Giralt ging over de waarde van Esperanto niet alleen als wereldhulptaal maar zeker ook als strijdmiddel tegen de aanvallers van ons H. Geloof.

De katholieken moesten zich schamen nog niet in het grootst mogelijke getal dezelfde strijdmiddelen opgevat te hebben om hunne dierbaarste belangen te verdedigen.

En waarom zou een katholiek het niet doen? Heeft onze roemrijk regeerende Paus Pius XI de beweging niet gezegend?

Sprekter heeft zeer velen hooggeplaatste Geestelijken het oordeel over Esperanto gevraagd en zonder uitzondering zeiden allen: „Werk onvermoeid verder, Gij zijt op den goeden weg.”

Sprekter eindigde het eerste gedeelte van zijn redevoering met de „Reuselaars” aan te sporen trouwe Esperantisten te blijven en spoorde de niet Esperantisten met twee **Hollandsche** zinnestukjes, die spreker toevallig heeft leeren kennen, aan, Esperantist te worden. Hij las n.l. reeds ook op een bordje: „Let op de tram”, zoodat hij dit nu van buiten kent en naar aanleiding daarvan riep hij de menigte toe: „Let op de Esperanto!”

Na de pauze en het gezamenlijk zingen van de Esperantohymne „La Espero” begon Pastro Font Giralt het tweede gedeelte van zijn redevoering, n.l. over den toestand in Spanje.

Het valt moeilijk in een paar woorden te zeggen, begon de gewijde spreker, wat in een eeuw gebeurde. Voor 100 jaar immers veroorzaakte het testament van een overleden koning een groote burgeroorlog en jammer genoeg werd de Godsdienst daarbij betrokken. Er vormden zich velerlei stroomingen, maar men vergat de dictatuur, en toen deze zich in de zaken inmengde stuitte ze op alle mogelijke socialistische en communistische vakvereenigingen. Toen de Dictatuur verdween is het socialisme en communisme in al zijn zwaarte op Spanje uitgestort, de bevolking haakte naar een republiek, want onder de regeering van den koning gebeurde er ook totaal niets voor de arbeiders of wie dan ook.

Toen de koning dus eindelijk zijn koffertje pakte, was hij practisch al afgezet. In het geheele land bleef het den eersten tijd na het uitroepen der republiek rustig. In de provincie waar Pastro Font Giralt woont, wist men het pas 2 dagen later. Zondags riep men de republiek uit, 's Maandags verschijnen er geen couranten in Spanje, dus Dinsdags werd het nieuws pas bekend. Portretten gingen van den muur, de koningsvlag werd verbrand. Er werd overal gefeest, een nieuwe vlag moest komen. De Spaansche nationale hymne moest verdwijnen, zoodat Spanje momenteel nog zonder volkslied zit en de Marseillaise zoolang reserve is.

Zooals gezegd in de eerste dagen bleef alles rustig al vaardigden enkele ministers anti-katholieke decreten uit. Men verwachtte met de verkiezingen een groot aantal katholieke zetels. De katholieken hadden het vroeger nooit noodig geoordeeld zich te organiseeren. Waarom ook? De Staat katholiek, alles katholiek, zoo veilig mogelijk. Wat liep het verkeerd uit. In plaats van de verwachte 100 zetels kregen de katholieken er slechts 70, zoodat we nu ver in de minderheid zijn. Echter het verbranden der kloosters en kerken is een geheel onverwachte gebeurtenis geweest. 14 en 15 April werden er niet minder dan 200 kerken verbrand. Maar, volgens sprekers meening, als de katholieken zich beter verdedigd hadden, zou het zeker niet gebeurd zijn, want in alle plaatsen, waar wij eenigen tegenstand geboden hebben is het niet gebeurd, zelfs in het Noorden van Spanje in 't geheel niet.

Maar door deze verwoestingen, zijn nu tevens de katholieken ontwaakt. Nu begon men te voelen, dat men niet georganiseerd was. En in koortsachtige haast is men begonnen aan het oprichten van jeugd- en arbeidersorganisaties.

Binnenkort moet de nieuwe Grondwet ter tafel komen. Er is een commissie benoemd die deze formuleert. Wat den inhoud betreft: Spreker haalde één punt aan, wat verontrusting geeft, al geloof hij niet, dat de wet ongewijzigd aangenomen zal worden. Maar die eene clause is, dat alle kloosterlingen zoowel mannelijke als vrouwelijke uit het land gezet zullen worden en de gebouwen in eigendom aan de staat komen. Dus op zijn zachtst uitgedrukt een berooving van alle kerkelijke goederen. Spreker hoopt echter, dat de wijsheid regeeren zal, want ondanks het feit, dat de geestelijkheid ook republikeinsch is, en hij niet in den spoedigen terugkeer van den koning geloof, zou het het begin van het einde zijn als de regeering de geestelijkheid verwierp.

Spreker eindigde met de woorden: De waarheid zal echter te allen tijde overwinnen, pries de Nederlanders om hunne goede organisaties en hij als republikein verzocht ter eere van H. M. onze koningen onze nationale hymne te spelen en dat allen zouden meezingen.

Uit volle borst werd toen het Wilhelmus gespeeld en gezongen en Pastro Font Giralt, die ons volkslied reeds drie jaren, bij een bezoek aan Tilburg leerde kennen, zong spontaan mee.

De voorzitter sloot hierna de vergadering met den Chr. groet en dankte den spreker en den vertolker.

Met zijn bekende welsprekendheid spoorde Frater Wigbertus van Zon allen aan te blijven werken voor ons mooie doel: „Verheerlijking van onze Moeder de H. Kerk door Esperanto”.

„Eindhovensche & Meijereische Crt.”.

LA PREZIDANTO DE IKUE PREMIITA.

Pastro Font Giralt, prezidanto de IKUE, ĉeestis la universalan Esperanto-kongreson en Krakow. Li partoprenis en la oratora konkurso kaj gajnis la unuan premion. Tio ne mirigos tiujn, kiuj konas la Prezidanton de IKUE, ĉar ili ĉiuj jam spertis lian elokventan paroladfacilecon. Niajn gratulojn al Pastro Font Giralt.

„E. K.”

Gesinjoroj H. DAMEN-TER BURG anoncas kun ĝojo la naskiĝon de sio filo

A N D R É

's-Hertogenbosch, 27an de Septembro 1931.

Brugstraat 10.